

**Національний технічний університет Україна
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Голова Предметної комісії

Гарант освітньої

програми

Леонід УРИВСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з навчальної роботи

Мельниченко А.А.

_____ м.п.

« ____ » « _____ » 2022 р.

« ____ » « _____ » 2022 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ**

**для здобуття наукового ступеня доктор філософії
за спеціальністю 172 Телекомунікації та радіотехніка**

Програму рекомендовано вченими радами інституту телекомунікаційних систем, радіотехнічного факультету та факультету електроніки

Зміст

I. Загальні відомості.....	3
II. Теми, що виносяться на екзаменаційне випробування.....	4
III. Навчально-методичні матеріали.....	7
IV. Рейтингова система оцінювання.....	10
V. Приклад екзаменаційного білету.....	11

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Вступний іспит на навчання для здобуття наукового ступеня доктор філософії спеціальності 172 «Телекомунікації та радіотехніка» проводиться для тих вступників, які мають ступень магістра*.

Освітня програма «Телекомунікації та радіотехніка» відповідає місії та стратегії КПІ ім. Ігоря Сікорського, за якою стратегічним пріоритетом університету є фундаменталізація підготовки фахівців. Особливості освітньої програми враховані шляхом обрання відповідних розділів програми вступного іспиту. Проведення вступного випробування має виявити рівень підготовки вступника з обраної для вступу спеціальності.

Теоретичні питання вступного іспиту можна поділити на шість розділів:

1. Загальна характеристика систем та методів управління ними
2. Багаторівневі архітектури обслуговування
3. Обробка сигналів в електричних колах
4. Антенні системи та приймальні пристрої
5. Багатоканальні системи зв'язку
6. Оцінка ефективності функціонування систем

Перші чотири розділи містять загальні питання, відповідь на які має знати кожен спеціаліст в галузі інформаційних технологій. Останні два розділи є більш орієнтованими на спеціальну підготовку вступника.

Завдання вступного випробування складається з трьох теоретичних питань. До екзаменаційного білету включаються відповідно: 1 питання з першого або другого розділів, 2 - з третього або четвертого, 3 - з п'ятого або шостого.

Вступне випробування зі спеціальності проводиться у формі усного екзамену.

Тривалість підготовки вступника до відповіді – 2 академічні години.

У наступному розділі програми наведені лише ті теми з зазначених розділів, які стосуються виконання завдань вступних випробувань.

Інформація про правила прийому на навчання та вимоги до вступників освітньої програми «Телекомунікації та радіотехніка» наведено в розділі «Вступ до аспірантури» на веб-сторінці аспірантури та докторантури КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням <https://aspirantura.kpi.ua/>

*Відповідно доп.2 Розділу XV закону «Про вищу освіту» вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста прирівнюється до вищої освіти ступеня магістра.

II. ТЕМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЕКЗАМЕНАЦІЙНЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. Загальна характеристика систем та методів управління ними

1.1. Властивості та характеристики систем

Основні властивості та характеристики системи.

Моделювання складних систем. Особливості математичного моделювання систем. Загальні відомості про телекомунікаційні та інформаційні системи та мережі. Загальні відомості про модель мережного управління OSI Management Framework. Загальне поняття про інформаційно-обчислювальні системи управління.

1.2. Інформаційна модель управління

Інформаційна модель управління та правила визначення керованих об'єктів.

Об'єкт, предмет та методологія інформаційного управління.

Концептуальні принципи інформаційного управління. Об'єкт, предмет та метод інформаційних технологій. Структури розподілених систем управління.

1.3. Система мережевого управління Telecommunications Management Network

Принцип побудови і призначення основних елементів TMN (Telecommunications Management Network).

Загальні принципи концепції TMN та рівні управління мережею. Функції мережного управління. Функціональна та інформаційна архітектура.

Фізична архітектура TMN (Telecommunications Management Network) та її основні компоненти.

1.4. Комп'ютерні мережі

Структура комп'ютерної мережі. Склад і призначення її елементів.

Основні мережеві сервіси та служби. Їх характеристика і принцип побудови.

Типи адресування в комп'ютерній мережі. Порядок перетворення доменного імені в IP-адресу. Принцип побудови мереж IP. Перелік елементів, їх призначення і функції. Принцип побудови комутатора та маршрутизатора IP мережі. Основні функціональні елементи, їх призначення і функції.

Принцип побудови мережі VLAN. Характеристика технологій випадкового і детермінованого доступу в мережах LAN. Характеристика технології Ethernet. Характеристика технології та принцип побудови мережі Token Ring.

2. Багаторівневі архітектури обслуговування

2.1. Потoki заявок та якість обслуговування заявок

Типи і моделі потоків заявок в телекомунікаційних мережах. Визначення стаціонарності, ординарності та відсутності післядії для стохастичних потоків

заявок в телекомунікаційних мережах. Найпростіший потік заявок. Його опис і властивості. Моделі і способи обслуговування заявок в телекомунікаційних мережах. Параметри їх функціонування. Поняття якості обслуговування. Рівні якості обслуговування. Механізми якості обслуговування. Наскрізна якість обслуговування. Методи управління потоком передачі. Архітектура диференційованих послуг.

2.2. Багаторівнева архітектура NGN.

Характеристика багаторівневої архітектури NGN.

Характеристика технологій транспортного рівня мережі NGN

Характеристика рівня управління NGN Переваги і недоліки Softswitch.

Модель управління мережами з використанням протоколу SNMP.

2.3. Архітектура мереж IMS, MPLS та SDN.

Характеристика протоколів в архітектурі IMS. Їх призначення та функції.

Порівняльна характеристика архітектури NGN і IMS. Недоліки та переваги.

Принцип побудови мереж MPLS. Перелік елементів, їх призначення і функції.

Принцип побудови мереж SDN. Перелік елементів, їх призначення і функції. Принципи цифрової комутації. Принципи побудови і роботи керуючих приладів електронних вузлів комутації.

3. Обробка сигналів в електричних колах

3.1. Методи обробки та передачі сигналів

Класифікація повідомлень, сигналів та завад.

Дискретизація сигналів з обмеженим спектром.

Методи обробки та передачі первинних сигналів.

Методи модуляції та демодуляції дискретних сигналів.

Випадкові сигнали і їх класифікація. Стационарні випадкові сигнали, їх ергодичність.

3.2. Методи проходження сигналів через електричні кола

Аналіз проходження детермінованих сигналів через лінійні стационарні кола спектральним і часовим методами.

Проходження стационарних випадкових процесів через лінійні стационарні кола.

Аналіз проходження детермінованих сигналів через параметричні кола із застосуванням частотних і часових характеристик кола.

Принципи генерування гармонічних коливань в нелінійних колах із зворотним зв'язком.

3.3. Принципи автопідстроювання частоти та цифрової обробки сигналів

Методи частотного і фазового автопідстроювання частоти та їх використання для стабілізації, керування й генерування сигналів.

Принципи оптимальної лінійної фільтрації сигналів.

Принципи цифрової обробки сигналів.

4. Антенні системи та приймальні пристрої

4.1. Принцип побудови антенних систем

Принцип побудови розподілених антенних систем, їх характеристика та застосування.

Особливості поширення радіохвиль в природних середовищах.

Різновиди ліній передач (коаксіальні, хвилеводні, мікросмугові, діелектричні, квазіоптичні).

Типи спрямовуючих систем.

Параметри антен у передавальному режимі.

Типи антен та їх реалізація в різних діапазонах хвиль.

Принцип побудови віртуальних антенних решіток.

4.2. Принцип побудови приймальних пристроїв

Різновиди ліній передач (коаксіальні, хвилеводні, мікросмугові, діелектричні, квазіоптичні).

Основні технічні характеристики та структура радіоприймальних пристроїв.

Програмно керовані цифрові пристрої.

5. Багатоканальні системи зв'язку

5.1. Принципи побудови магістральних багатоканальних систем зв'язку

Принципи побудови багатоканальних систем зв'язку.

Методи доступу до каналів радіорелейних та супутникових систем передачі.

Принцип побудови мереж на базі технології DWDM. Перелік елементів, їх призначення і функції. Цифрові системи передачі. Управління в цифрових системах передачі, методи маршрутизації, гібридні системи.

5.2. Принципи побудови стільникових систем передачі

Принцип побудови ого покриття території обслуговування мобільного зв'язку.

Способи розподілу частотних каналів в системах мобільного зв'язку.

Архітектура стільникових мереж мобільного зв'язку 3G. Перелік елементів, їх призначення і функції.

Архітектура стільникових мереж мобільного зв'язку 4G. Архітектури систем мобільного зв'язку LTE.

Архітектура стільникових мереж мобільного зв'язку 5G.

5.3. Принципи побудови телевізійних систем

Узагальнена структурна схема телевізійних систем (ТВС).

Принципи побудови і роботи передавачів телевізійних сигналів зображення. Принципи побудови і роботи приймачів телевізійних сигналів зображення.

6. Оцінка ефективності функціонування систем

6.1. Перспективні інформаційні технології та їх застосування

Загальна характеристика технології IoT. Вимоги технології до телекомунікаційних систем.

Застосування хмарних обчислень в телекомунікаціях та радіотехніці.

6.2. Надійність та ефективність систем та мереж

Надійність і живучість інформаційних, телекомунікаційних мереж та радіотехнічних систем. Показники їх оцінки.

Ефективність інформаційних, телекомунікаційних мереж та радіотехнічних систем. Показники ефективності.

ІІІ. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література до 1-го розділу

1. Курс лекцій з дисципліни «Технології та засоби керування в інформаційних мережах» для студентів спеціальності 7.091001 – «виробництво електронних засобів»/ Уклад.: П.В. Кучернюк.- К.: НТУУ «КПІ», 2011 р. – 122с.
2. Сурмин Ю.П. Теория систем и системный анализ. — К.: МАУП, 2003.
3. Кривуца В.Г. Стеклов В.К., Беркман Л.Н., Костік Б.Я., Олійник В.Ф., Скляренко С.М. та інші. Управління телекомунікаціями із застосуванням новітніх технологій – Підручник для ВНЗ.К.: Техніка, 2007.- 384 с.
4. Редько В. Н., Брона Ю. Й., Буй Д. Б., Поляков С. А. Реляційні бази даних: табличні алгебри та SQL-подібні мови. – К.: «Академперіодика». – 2001. – 197с.
5. Э. Дейкстра. Дисциплина программирования. — М.: Мир, 1978. — С. 275.
6. Черч А. Введение в математическую логику. – М.: ИИЛ.–1960.–485 с.

Література до 2-го розділу

7. Романов А.И. Управление потоками речевых сообщений на сетях связи. Киев, НЦ КВІУЗ, 1998. – 272с.

8. Романов О.І. Конспект лекцій з дисципліни "Методи управління телекомунікаційними мережами". 2016 р. Посилання на конспект лекцій з дисципліни. <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/17668>

9. Колонтаєвський Ю.П., Сосоков А.Г. Електроніка і мікросхемотехніка./Підручник. — К.: Каравелла, 2009.

10. Ільченко М.Ю., Кравчук С.О. Досягнення в телекомунікаціях 2019/ за наук. ред. М.Ю. Ільченка, С.О. Кравчук: монографія. — Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2019. — 336 с. ISBN 978-617-7734-12-2

11. Ільченко М.Ю., Кравчук С.О. Сучасні телекомунікаційні системи. — К.: НВП "Видавництво "Наукова думка" НАН України", 2008. — 328 с.

Література до 3-го розділу

12. Основи теорії телекомунікацій / За редакцією М. Ю. Ільченка / Підручник для вишів. — К.: Техніка, 2010.

13. Гоноровский С. И. Радиотехнические цепи и сигналы. — М.: Радио и связь, 1986.

14. Баскаков С. И. Радиотехнические цепи и сигналы. — М.: Высш. школа, 1988.

15. Рабинер Л., Гоулд Б. Теория и применение цифровой обработки сигналов. Пер. с англ. под ред. Ю. Н. Александрова. — М.: Мир, 1978.

16. Основи теорії кіл: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Ч. 1 і 2 / Ю. О. Коваль, Л. В. Гринченко, І. О. Милютченко, О. І. Рибін / За заг. редакцією В. М. Шокала та В. І. Правди. — Харків: Компанія СМІТ, 2008.

17. Тихонов В. И. Оптимальный прием сигналов. — М.: Радио и связь, 1983.

18. Тихонов В. И., Харисов В. Н. Статистический анализ и синтез радиотехнических систем: Учеб. пособие. — М.: Радио и связь, 1991.

19. Прэтт У. Цифровая обработка изображений. / Пер. с англ. — М.: Мир, 1982.

Література до 4-го розділу

20. Ерохин Г. А, Чернышев О. А, Козырев Н. Д, Кочержевский В. Г. Антенно-фидерные устройства и распространение радиоволн. Учебник для ВУЗов/ Под ред. Г.А. Ерохина. — 3-е изд. — М.: Горячая линия - Телеком, 2007.

21. Вайнштейн Л. А. Электромагнитные волны. — М.: Радио и связь, 1988.

22. Шокало В. М., Правда В. І., Усін В. А., Вунтесмері В. С., Грецьких Д. В. Електродинаміка та поширення радіохвиль. Ч. 1 і 2 / За заг. ред. В. М. Шокало та В. І. Правди. — Харків: Колегіум, 2009.

23. Антенны и устройства СВЧ (проектирование антенных решеток) / Под ред. Д. И. Воскресенского. — М.: Радио и связь, 1994.

24. Проектирование антенных устройств СВЧ / И.П. Заикин, А. В. Тоцкий, С.К. Абрамов, В.В. Лукин. — Учеб. пособие. — Харьков: Нац. аэрокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2005.

25. Згуровский М. З., Ільченко М. Е., Кравчук С. А., Нарытник Т. Н., Якименко Ю. И. Микроволновые устройства телекоммуникационных систем. // Том 1. — К.: ИВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2003.

26. Згуровский М. З., Ильченко М. Е., Кравчук С. А., Нарытник Т. Н., Якименко Ю. И. Микроволновые устройства телекоммуникационных систем. // Том 2. – К.: ИВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2003.

Література до 5-го розділу

27. Ильченко М.Ю., Кравчук С.О. Телекомунікаційні системи. – К.: Наукова думка, 2017. – 738 с.

28. Стеклов В. К., Беркман Л. Н. Телекомунікаційні мережі: Підручник. — К.: Техніка, 2001.

29. Нарытник Т.Н., Волков В.В., Уткин Ю.В. Радиорелейные и тропосферные системы передачи. Учебное пособие.– К.: Основа, 2008.

30. Немировский М.С., Локшин Б.А., Аронов Д.А. Основы построения систем спутниковой связи / Под редакцией М. С. Немировского .– М.: Горячая линия — Телеком, 2016.

31. Сомов А. М., Корнев С. Ф. Спутниковые системы связи : Учебное пособие для ВУЗов / Под ред. А. М. Сомова. — М.: Горячая линия — Телеком, 2014.

32. Быховский М. А., Кирик Ю. М., Носов В. И., Сахаров О. Ю., Сорокин А. С., Сорокин Н. Б. Основы проектирования цифровых радиорелейных линий связи: Учебное пособие для ВУЗов. — М.: Горячая линия — Телеком, 2014.

33. Ильченко М.Ю., Кравчук С.О. Телекомунікаційні системи широкосмугового радіодоступу. – К.: Наукова думка, 2009. – 312 с.

34. Системи зв'язку з рухомими об'єктами / С.О. Кравчук, О.Г. Голубничий, А.Г. Тараненко, В.Г. Потапов, О.П. Ткаліч: підручник. – К.: Спринт-Сервіс, 2012. – 452 с.

35. Гепко И. А., Олейник В. Ф., Чака Ю. Д., Бондаренко А. В. Современные беспроводные сети: состояние и перспективы развития. — К.: «ЕКМО», 2009.

36. Тихвинский В. О., Терентьев С. В, Юрчук А. Б. Сети мобильной связи LTE: технологии и архитектура. — М.: Эко-Трендз, 2010.

Література до 6-го розділу

37. Романов А.И. Телекоммуникационные сети и управление. Киев, ВПЦ «Киевский Университет», 2003. - 247с.

38. Романов А.И. Конспект лекцій з дисципліни "Принципи побудови та методи реалізації телекомунікаційних систем нового покоління". 2016 р. Посилання на конспект лекцій з дисципліни.

<http://ela.kpi.ua/handle/123456789/17778>

39. Globa, L., Skulysh, M., Romanov, O., Nesterenko, M. Quality control for mobile communication management services in hybrid environment // Lecture Notes in Electrical Engineering, 2019. – с. 76-100.

IV. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Початковий рейтинг абітурієнта за екзамен розраховується виходячи із 100-бальної шкали. При визначенні загального рейтингу вступника початковий рейтинг за екзамен перераховується у 200-бальну шкалу за відповідною таблицею (п.4).

2. На екзамені абітурієнти готуються до усної відповіді на завдання екзаменаційного білету.

Кожне завдання комплексного фахового вступного випробування містить три теоретичні питання. Перші два питання є загальними за галуззю інформаційних технологій. Останнє питання орієнтоване на спеціальну підготовку вступника.

Кожне з перших двох питань оцінюється у 30 балів за такими критеріями:

- «відмінно», повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації – 27-30 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації (припустимі незначні неточності) – 23-26 балів;
- «задовільно», неповна відповідь, не менше 60% потрібної інформації (відповідь містить певні недоліки) – 18-22 бали;
- «незадовільно», відповідь не відповідає умовам до «задовільно» – 0 балів.

Третє питання оцінюється у 40 балів за такими критеріями:

- «відмінно», повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації – 36-40 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації (припустимі незначні неточності) – 30-35 балів;
- «задовільно», неповна відповідь, не менше 60% потрібної інформації (відповідь містить певні недоліки) – 24-29 балів;
- «незадовільно», відповідь не відповідає умовам до «задовільно» – 0 балів.

3. Сума балів за відповіді на екзамені переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

4. Сума балів за відповіді на екзамені переводиться до 200- бальної шкали згідно з таблицею:

Таблиця відповідності оцінок рейтингової системи оцінювання (PCO, 60...100) балам 200-бальної шкали (100...200)

Оцінка PCO	Бали 100...200	Оцінка PCO	Бали 100...200	Оцінка PCO	Бали 100...200	Оцінка PCO	Бали 100...200
60	100,0	70	125,0	80	150,0	90	175,0
61	102,5	71	127,5	81	152,5	91	177,5
62	105,0	72	130,0	82	155,0	92	180,0
63	107,5	73	132,5	83	157,5	93	182,5
64	110,0	74	135,0	84	160,0	94	185,0
65	112,5	75	137,5	85	162,5	95	187,5
66	115,0	76	140,0	86	165,0	96	190,0
67	117,5	77	142,5	87	167,5	97	192,5
68	120,0	78	145,0	88	170,0	98	195,0
69	122,5	79	147,5	89	172,5	99	197,5
						100	200,0

V. ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Форма № Н-5.05

**Національний технічний університет України
“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”**

Освітній ступінь доктор філософії
 Спеціальність 172 Телекомунікації та радіотехніка
 Навчальна дисципліна Вступний іспит

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Питання 1

2. Питання 2

3. Питання 3

Затверджено

Гарант освітньої програми _____ Леонід УРИВСЬКИЙ

Київ 2022

РОЗРОБНИКИ:

*Ільченко Михайло Юхимович, д.т.н., проф., академік НАН України,
директор Інституту телекомунікаційних систем,*

*Уривський Леонід Олександрович, д.т.н., проф., завідувач кафедри
телекомунікаційних систем*

*Глоба Лариса Сергіївна, д.т.н., проф., завідувач кафедри
інформаційно-телекомунікаційних мереж*

*Дубровка Федір Федорович, д.т.н., проф., завідувач кафедри
теоретичних основ радіотехніки*

*Жук Сергій Якович, д.т.н., проф., завідувач кафедри радіотехнічних
пристроїв та систем*

*Кравчук Сергій Олександрович, д.т.н., проф., завідувач кафедри
телекомунікацій*

*Лисенко Олександр Миколайович, д.т.н., проф., завідувач кафедри
конструювання електронно- обчислювальної апаратури*

*Нелін Євгеній Андрійович, д.т.н., проф., завідувач кафедри
радіоконструювання та виробництва радіоапаратури*